

KUR'AN MEÂLİNDE İDEOLOJİK YAKLAŞIM: BİR ÖRNEK İNCELEMESİ

Ideological Approach in the Interpretation of the Qur'an: A Case Examination

Bayram KÖSEOĞLU¹

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi : 17.09.2020
Kabul Tarihi : 25.11.2020
Yayın Tarihi : 22.06.2021

Özet

Kur'an Arapça olarak indirilmiş evrensel bir kitaptır. Tüm insanlığa hitap eden Kur'an'ın farklı dilleri konuşan muhatapları tarafından anlaşılması ise bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyacın sonucu olarak çok eski zamanlardan itibaren Kur'an'ın farklı dillere çevirileri yapılmıştır. İlahi bir kelam olan Kur'an'ın içerdiği manaların eksiksiz olarak farklı dillere aktarılması ise mümkün değildir. Bu yüzden yapılan çeviriler ne kadar güzel olsa da mutlaka bir yönüyle eksiktir. Bununla birlikte, bu durum Kur'an'ı anlama ve anlatma çabalarının önünü kesmemiştir. Bilakis Kur'an'ı anlama, tefsir etme, anlatma gayreti hep var olagelmıştır. Kur'an'ın farklı dillere çevirisi ve tefsir edilmesi bir gereklilik olmakla birlikte, bunun birtakım usul ve kuralları da vardır. Söz konusu kurallara riayet edildiği sürece bu faaliyetler istenen amaca uygun olacaktır. Bununla birlikte, Kur'an'ı tercüme ve yorumlama faaliyetlerinde subjektifliğin var olduğu da bir gerçektir. Bu gerçeklik zaman zaman Kur'an'a belli bakış açıları çerçevesinde yaklaşımlar sergilemekle kendini göstermektedir. Oysa, tercüme ve tefsir faaliyetlerinde asıl hedef Kur'an'da kastedilen manaların tespit edilerek ortaya konulması olmalıdır. Bu hedef gözden kaçırıldığında, ortaya konulan manalar artık ayetlerin mesajından ziyade, bu faaliyetlerde bulunan kişilerin subjektif değerlendirmeleri olarak karşımıza çıkacaktır. Bu durumda Kur'an çevirisini okuyan kişi, aynı zamanda çeviri sahibinin düşünce yapısıyla da karşı karşıya kalacaktır. Bundan kaçınmanın yolu ise, okuyucuya Kur'an ayetlerinin ifade ettiği özgün anlamları ulaştırma çabasıdır.

Bu makalede Abdullah Akgül tarafından hazırlanan ve Furkan Neşriyat tarafından 2015 yılında "Rabbani Yaklaşım ve Anlayışımızla Yüce Kur'an'ın Manası ve Mesajı" başlığıyla basılan nüsha üzerinden bir örnek incelemesi yapılmıştır. Söz konusu meâl internet ortamında da yer almaktadır. Bu çalışmada esas alınan nüsha ile internet ortamında yer alan nüshada tespit edilen farklılıklara gerekli görülen yerlerde işaret edilmiştir. Söz konusu meâl, makalenin başlığı açısından çarpıcı örnekler içermesi sebebiyle seçilmiştir. Öncelikle konuyla ilgili temel kavramlar üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde söz konusu meâlden seçilen örneklerle yer verilmek suretiyle bu yaklaşımın Kur'an meâli açısından isabetli olup olmadığı sorgulanmıştır. Sonuç bölümünde çalışma sonucunda ulaşılan kanaat ve tespitlere yer verilmiştir. Böylelikle Kur'an meâlinin imkân ve sınırlarının ne olduğuna/ olması gerektiğine dair bir fikir edinilmesi hedeflenmiştir. Belli bir usulden bağımsız olarak yapılan Kur'an meâllerinde farklı sonuçlara ulaşılabileceği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Buradan hareketle, Kur'an meâli gibi önemli bir eserde takip edilmesi gereken ilkelere dair tespitler vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir • Kur'an • Yorum • Tercüme • İdeoloji.

Giriş

Kur'an-ı Kerim bütün insanlığa hitap eden evrensel bir kitaptır. Dolayısıyla Kur'an-ı Kerim'in, dili Arapça olmayanlar tarafından anlaşılabilmesi için çevirilerinin yapılması

¹ Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı, bk7791@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8256-8972>

gerektiği muhakkaktır. Bununla birlikte, bir metnin başka bir dile çevirisinin imkânı da tartışma konusu olan bir husustur. Genel olarak benimsenen, bir metni aynıyla başka bir dile aktarmanın mümkün olmayacağı, konu ilahi bir kelimeler olan Kur'an'ın çevirisi olunca bunun imkânsızlığının daha da aşikâr olduğudur. Bu gereklilik ve imkânsızlık arasında nasıl bir çeviri yapılabileceği, yapılacak olacak çevirinin kural ve sınırlarının neler olacağı gibi hususlar bu açıdan oldukça önemlidir.

Tarihen sabit olan bir husus vardır ki o da Kur'an-ı Kerim'in başka dillere çevirisinin çok eski zamanlardan beri yapılageldiğidir. Bu durumda, yapılan bu çevirilerin mahiyeti önem arz etmektedir. Kur'an'ın harfi tercümesinin yapılamayacağı ittifakla kabul edilen bir husustur. Yapılan çeviriler veya yapılması mümkün görülen çeviriler ise tefsiri tercümelere¹ Nitekim, harfi tercümede Kur'an'ın icazı gereği manaları tam olarak aktarılamamakta, eksik hatta yanlış manaların ortaya çıkması söz konusu olmaktadır.²

Yapılan Kur'an çevirilerinde mütercimim bilgi birikimi, sosyo-kültürel çevresi, dünya görüşü vb. durumlar az veya çok kendini gösterebilmektedir. Aynı zamanda yorumu da bünyesinde barındıran meâlde, bu unsurların ne kadar yer aldığı, ayetlerin manasına olumlu ya da olumsuz anlamda nasıl bir etki yaptığı önemlidir. Zira bu önem, bir meâlde yer alan yorumların sahih olup olmamasını belirleyecektir. Bu durumda, bir meâl çalışmasının mütercimim şahsi görüşlerinden uzaklığı ve ayetlerin asli manalarını ortaya koyabilmesi oranında makbul ve muteber bir meâl olacağı söylenebilir.

1. Kavramsal Çerçeve

Konuyla ilgili örneklere ve değerlendirmelere geçmeden önce, temel kavramlar olması hasebiyle tefsir, te'vil, tercüme, meâl ve ideoloji kavramları üzerinde konumuzla ilgisi olan yönleriyle kısaca durulacaktır.

1.1. Tefsir

“Açıklamak, izah etmek, kapalılığı gidermek” manasına gelen “f-s-r” kökünden³ tefsir kelimesi “anlamı kapalı olan lafızdan murad edilen şeyi ortaya çıkarmak”⁴ demektir.

Farklı tarifleri yapılmakla birlikte⁵ genel olarak tefsirle ilgili tanımların, “Kur'an'ın lafızlarından kastedilen manayı, imkân ölçüsünde ortaya çıkarmak” manasında birleştiği söylenebilir. Ulema örfünde ise, “Kur'an-ı Kerim'in manalarını keşf ve onda olan müşkil ve garip lafızlardan kastedilen şeyi beyan gibi bir manada kullanılmışsa da bu, ilmî bir anlam olarak sadece Kur'an'a tahsis edilmemiş, diğer ilmî sahalarda da kullanılmıştır.”⁶

Tefsir ile biraz sonra izah edilecek olan tercüme kelimesi arasında bir benzerlik ve anlam ilişkisi vardır. Nitekim her ikisi de ilahi kelamın daha iyi anlaşılmasını

¹ İsmail Cerrahoğlu, *Tefsir Usûlü* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 10. Basım, 1995), 217.

² Hidayet Aydar, *Kur'an-ı Kerim'in Tercümesi Meselesi* (İstanbul: Yeni Zamanlar Yayınları, 2. Basım, 2014), 324-325.

³ Benzer anlamlarda olmak üzere kelimenin “s-f-r” kökünden geldiği de söylenmektedir.

⁴ İbn Manzûr, *Lisânü'l-Arab*, thk. Abdullah Ali el-Kebir vd. (Kahire: Dâru'l-Meârif, 1119), “fsr”, 5/3412-3413.

⁵ Muhammed Hüseyin ez-Zehabi, *et-Tefsir ve'l-müfessirûn* (Kahire: Mektebetü Vehbe, 1396/1976), 1/12-14.

⁶ Cerrahoğlu, *Tefsir Usûlü*, 214.

hedeflemektedir. Tercümenin, bir sözün hem söylendiği dilde hem de çevrildiği dilde şerh ve beyan edilmesi manasını da içerdiği dikkate alınarak, “Tefsiri Tercüme” şeklinde bir tabir ortaya çıkmış olması da bu iki kelime arasındaki benzerliği ifade etmektedir.⁷ Bununla birlikte tefsir ve tercümenin iki farklı alan olduğu ve aralarında farklılıklar olduğu da unutulmamalıdır.⁸

Tefsirin mahiyetine ilişkin açıklamalara te’vil başlığı altında da kısmen değinileceği ve tefsir ile te’vilin farklarına işaret edileceği için şimdilik bu kadarıyla iktifa edilmiştir.

1.2. Te’vil

Te’vil kelimesi “dönmek” anlamına gelen “evl” kökünden türemiştir. Tef’il kalıbında kullanıldığında ise “açıklamak, tefsir” etmek manasını da ifade etmektedir.⁹

Kelime anlamı itibarıyla te’vil, “zahire uygun olan iki ihtimalden birini tercih etmektir.”¹⁰ Te’vil yapan kişi, sözü muhtemel manalarından birine çevirmektedir.¹¹ İstilahta ise te’vil, selefte göre iki anlamdadır. Birincisi, kelamın tefsiri ve manasının açıklanmasıdır. İkincisi ise bizzat kelimadan kastedilen şeydir.¹²

Müteahhirûna göre te’vil, bir delilden hareketle lafzı, râcih olan manadan mercûh olan manaya çevirmektir.¹³ Buna göre te’vili, “lafzın zahiri manasını bırakıp, ondan uzaklarda, ama ona bağlı kalarak, başka bir anlam arama faaliyeti”¹⁴ şeklinde tanımlanabilir.

“Te’vil delile ihtiyaç duyar. Bu yüzden te’vil için iki durum söz konusudur: Birincisi, lafzın yorulan manaya ihtimalini veya muradın o olduğuna dair bir iddiayı açıklamak; ikincisi, lafzın taşıdığı manayı, tercih edilen manaya çevirmeyi vacip kılan delili ortaya koymaktır. Eğer bu manayı açıklayamaz ve mananın o olduğuna dair delili getiremezse bu fasit te’vil olur. Buna naslarla oyun oynamak denir.”¹⁵

Bu tanımlar aynı zamanda sahih bir te’vilin şartlarını da ortaya koymaktadır. Buna göre sahih bir te’vil, lafzın muhtemel manalarından olmak, sarih bir nassa ters düşmemek, lafzı zahir anlamından başka bir manada yorumlamaya imkân tanıyan şer’î bir delile dayanmak gibi şartları haiz olmalıdır.¹⁶

Bu noktada tefsir ve te’vil arasındaki farka da işaret etmekte fayda vardır. Zira, geçmişten günümüze Kur’an ayetleri üzerine yapılan yorumların tefsir mi yoksa te’vil türünden açıklamalar mı olduğu, yapılan açıklamaların makbul olup olmadığı ya da neye

⁷ Aydar, *Kur’an-ı Kerim’in Tercümesi Meselesi*, 64.

⁸ bk.: Aydar, *Kur’an-ı Kerim’in Tercümesi Meselesi*, 65-69.

⁹ Zehebî, *et-Tefsîr ve’l-müfessirûn*, 1/14.

¹⁰ İbn Manzûr, *Lisanü’l-Arab*, “fsr”, 5/3413.

¹¹ Zehebî, *et-Tefsîr ve’l-müfessirûn*, 1/14. Ayrıca bk: Bedruddin Muhammed b. Abdullah ez-Zerkeşî, *el-Burhân fî ulûmi’l-Kur’ân*, thk. Muhammed Ebu’l-Fadl İbrâhîm (Kahire: Mektebetu Dâru’t-Turâs, 3. Basım, 1404/1984), 2/148; Celâluddin es-Suyûtî, *el-İtkân fî ulûmi’l-Kur’ân*, thk. Merkezü’d-Dirâsâti’l-Kur’aniyye (Medine: 1426), 6/2261.

¹² Zehebî, *et-Tefsîr ve’l-müfessirûn*, 1/15.

¹³ Zehebî, *et-Tefsîr ve’l-müfessirûn*, 1/15. Ayrıca bk.: Aydar, *Kur’an-ı Kerim’in Tercümesi Meselesi*, 69-70.

¹⁴ Faruk Gürbüz, *Tercüme Problemleri ve Mealler* (İstanbul: İnsan Yayınları, 2004), 64.

¹⁵ Gürbüz, *Tercüme Problemleri ve Mealler*, 67-68. Ayrıca bk.: Zehebî, *et-Tefsîr ve’l-müfessirûn*, 1/15-16.

¹⁶ Muhsin Demirci, *Tefsir Tarihi* (İstanbul: İFAV Yayınları, 6. Basım, 2010), 28-29.

göre makbul olup olmayacağı gibi görüşlerin bu kavramlara yüklenen anlamlardan bağımsız olmadığı aşikardır.

Mütekaddimûn tefsir âlimleri arasında yaygın olan görüş tefsir ve te'vilin aynı manaya gelen/müteradif kelimeler olduğu şeklindedir.¹⁷ Bunun yanında tefsirle te'vil arasında fark olduğu da ifade edilmiştir.¹⁸ Örneğin Mâtürîdî (öl. 333/944), tefsirin, lafızdan kastedilenin kesin olarak bu olduğunu söylemek ve bu manayı kastettiğine dair Allah'ı şahit tutmak olduğunu söyler ve buna dair bir delil varsa sahih, aksi halde bunun yasaklanmış olan rey ile tefsir olduğunu belirtir. Te'vilde ise böyle bir kesinlik ve şahit tutma söz konusu olmaksızın muhtemel manalardan birini tercih etme vardır.¹⁹

Bu izahlardan ortaya çıkan şudur ki, te'vil bir delile dayanmalı, tercih edilen mana âyetin lafzına, öncesi ve sonrasına uygun olmalıdır. Nitekim te'vilin, ayetin lafzına, öncesi ve sonrasına mutabık olması, delilinin güçlü olması güzel addedilirken, bu şartlara uymayan te'vil ise makbul sayılmamaktadır.²⁰ O halde te'vilin, yorum sahibinin metinden tamamen bağımsız olarak, tefsir için gerekli olan ilimleri dikkate almadan, kendi şahsi istekleri ve ideolojik eğilimleri doğrultusunda hareket etmesi anlamına gelmediği de anlaşılmaktadır.²¹

1.3. Tercüme

Farklı tarifleri yapılmakla birlikte, bu çalışmayla ilgili olan yönüyle tercüme genel olarak, bir sözü bir dilden başka bir dile çevirmek şeklinde ifade edilebilir.

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır (öl. 1942) tercümeyle ilgili olarak "bir kelamın manasını diğer bir lisanda dengi bir tabir ile aynen ifade etmektir" şeklinde açıklar.²² "Demek oluyor ki, bir dilden diğer bir dile tercüme yapılırken, kelamın bütün mana ve maksatlarına itina gösterilmesi icab etmektedir."²³

Tercüme kelimesinin mahiyetine yönelik izahlarda, "bir sözü manasını açıklamaksızın başka bir dile aktarmak" ve "bir sözü kendi dilinden başka bir dile tefsir edip açıklamak" şeklinde iki mananın ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durumda harfi tercüme ve tefsiri tercüme olarak bilinen iki tercüme çeşidinden söz edilmektedir. Harfi tercümede her yönden asla uygunluk aranması sebebiyle Kur'an hakkında böyle bir tercümenin imkânsızlığı ittifakla kabul edilmiştir. Metnin asıl manasını aktarmayı hedefleyen tefsiri tercümenin ise Kur'an için caiz olduğu genel olarak kabul edilmiştir.

Burada şunu da hatırlamak gerekir ki, mütercimim dünya görüşü, Kur'an algısı, fikri yapısı vb. subjektif faktörlerin Kur'an tercümelemlerinin muhtevasını etkilediği bir gerçektir. Bu durumda şu sorular önem arz etmektedir: Tefsiri tercümenin sınırları nelerdir? Tefsir

¹⁷ Zehebî, *et-Tefsîr ve'l-müfessirûn*, 1/16. Ayrıca bk.: Muhammed Abdülazîm ez-Zürkânî, *Menâhilü'l-irfân fî ulûmi'l-Kur'ân* (b.y.: Matbaatü İsâ el-Bâbî el-Halebî, 3. Basım, ts.), 2/5.

¹⁸ Zehebî, *et-Tefsîr ve'l-müfessirûn*, 1/16-17.

¹⁹ Suyûtî, *el-İtkân*, 6/2262; Zehebî, *et-Tefsîr ve'l-müfessirûn*, 1/17. Ayrıca bk.: Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili* (İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1935), 1/27-28.

²⁰ Cerrahoğlu, *Tefsir Usûlü*, 215.

²¹ bk.: Demirci, *Tefsir Tarihi*, 33.

²² Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, 1/9.

²³ Cerrahoğlu, *Tefsir Usûlü*, 216. Ayrıca bk.: Aydar, *Kur'an-ı Kerim'in Tercümesi Meselesi*, 58.

yaparken uyulması gereken şartlara tercümede de riayet edilmesi gerekir mi? Tercüme yapan kişi her türlü şahsi görüşünü tercümeye aktarabilir mi? Kelimelerin sadece lügat anlamlarından hareketle tercüme yapılabilir mi? vb.

1.4. Meâl

Tercümeyle anlamca yakın bir kelime olan meâl, bu çalışmanın temelini oluşturan önemli kavramlardan biridir. Kur'an-ı Kerim'in icazı gereği manasının tam olarak farklı bir dile aktarılamayacağı gerçeğinden hareketle Kur'an çevirileri için tercüme kelimesi yerine meâl kelimesinin kullanılması tercih edilmiştir.²⁴ Çünkü, bir eseri başka bir dile çevirirken eserin muhtevasında, belli bir anlam kayması, daralması, genişlemesi, hatta anlam kaybı mutlaka olacaktır.²⁵

Allah'ın kitabını anlama gayreti aynı zamanda onu tercüme etmeyi de gerekli kılmaktadır.²⁶ Bununla birlikte, yorum ve yakın anlam manalarını bünyesinde barındıran meâlin, keyfi ve indî yorumlara imkân vereceği vehmine kapılmamalıdır. Zira, nasıl ki tefsirin birtakım kuralları olması gerekiyorsa, meâlin de bu kurallar çerçevesinde yapılması gerektiği aşikardır. Nitekim, meâlde temel amaç bütün eksikliğine rağmen, ayetlerin kastettiği anlamı ortaya çıkarmaktır. Ayetlerin kastetmediği ve meâl yazarının kendi zihnindeki manaları, fikirleri, ideolojileri ayetlere söyletmek ise bundan farklı bir şeydir.

O halde mütercim, metne sadık kalarak, anladıklarını doğru ve eksiksiz olarak aktarma gayretinde olmalıdır. Zira, genelde insanların, tercümenin aslın aynısı olduğu, aslın bütün manalarını içerdiği, lafzi kalıplar dışında asıl metin ile tercüme arasında fark olmadığı şeklindeki kabullerini²⁷ göz ardı etmemek gerekir.

1.5. İdeoloji

Kökeni Fransızca olan (idéologie) ideoloji kelimesi “Siyasal veya toplumsal bir öğreti oluşturan, bir hükümetin, bir partinin, bir grubun davranışlarına yön veren politik, hukukî, bilimsel, felsefi, dinî, moral, estetik düşünceler bütünü”²⁸ şeklinde tanımlanmaktadır.

Kur'an meâlleri bağlamında ele alındığında, belli bir düşünce ve bakış açısıyla Kur'an ayetlerini açıklamak şeklinde izah edilebilir. Acaba Kur'an meâli buna imkân verir mi? Ya da Kur'an meâlinde bu yaklaşım tarzı ne derece doğrudur?

“Malumdur ki çoğu zaman kişiler, yorum ve açıklamalarında, mensubu oldukları inancın, bağlı oldukları düşüncenin etkisinde kalmaktadırlar. Bu yüzden ayetleri tefsir ve tercüme ederken, bilerek veya bilmeyerek, subjektif duyguların etkisiyle kendi inanç ve

²⁴ Cerrahoğlu, *Tefsir Usûlü*, 220. Ayrıca bk.: Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, 1/30.

²⁵ Turan Koç, “Çeviri ve Kur'an'ın Türkçe Çevirileri”, 2. *Kur'an Sempozyumu Tebliğler-Müzakeler*, (Ankara: Bilgi Vakfı Yayınları, 1996), 241.

²⁶ Yusuf Işıcık, “Kur'an Tercemesinde Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Hususlar ve Muhammed Esed Meâline Genel Bir Bakış”, *Kur'an Meâlleri Sempozyumu* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2010), 1/94; Celal Kırca, “Kur'anın Türkçe Çevirilerinde Metodolojik Anla(ma)ma Sorunları”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2/40, (2014), 10.

²⁷ Aydar, *Kur'an-ı Kerim'in Tercümesi Meselesi*, 67.

²⁸ Türk Dil Kurumu (TDK), “Güncel Türkçe Sözlük”. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim 21 Ocak 2019)

düşüncelerini yansıtmaktadırlar.”²⁹ “Çoğu mütercimim daha çok Kur’an adına bir anlam devşirme temayülünde oldukları ön plandadır... Yani meâllerde de tefsir ve te’villerde olduğu gibi anlam yitimi ve hatta çarpıtılması dikkatlerden kaçmamaktadır.”³⁰

2. Kur’an Meâlinde İdeolojik Yaklaşım³¹

Kur’an’ın icazı gereği, manalarının tam olarak başka bir dile aktarılamayacağı gerçeğine yukarıda işaret edilmişti. Kur’an’ın bu özelliği karşısında, Kur’an’ı tercüme edenler birtakım ilave açıklamalar yapmak durumunda kalmaktadırlar. Neticede Kur’an meâllerinde genellikle parantez içi açıklamalar yapmak, dipnotlarla âyetleri izah etmek veya bu ikisini birlikte kullanmak gibi yöntemlere başvurulmaktadır. Bu çalışmaya konu olan meâlde de parantez içi açıklama yöntemi benimsenmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde yer verilen örneklerde görüleceği üzere, yapılan açıklama ve değerlendirmeler parantez içinde verilmiş, dipnot yöntemi ise kullanılmamıştır.

3. İdeolojik Yaklaşımlara Örnekler

Öncelikle eserin giriş kısmına bakıldığında Adil Düzen, AB, Batı, Meclis, AKP, CHP ve Kemalizm gibi ifadeler yer verildiği görülmektedir.³² Bir Kur’an meâlinin girişinde bu tür ifadelerin yer alması, meâlde belli bir ideolojinin etkisi altında kalındığı izlenimini vermektedir.³³

Çalışmanın giriş kısmında yer verilen kavramlara ilişkin yapılan izahlarda da belirtildiği üzere, bir meâl çalışmasında âyetlerle ilgili yapılan açıklamalarda, öncelikle ayetin lafzını, bağlamını, varsa nüzül sebebini vb. dikkate almak gerektiği malumdur. Aksi halde, bir sınırlama olmaksızın her türlü açıklama yapılmasının yolu açılacak, bu ise meâlin imkân ve sınırlarının neler olduğu konusunu gündeme getirecektir. Bu bağlamda örnek vermek gerekirse, yetimlere mallarının verilmesini konu edinen Nisâ sûresi 2. âyeti hakkında ilgili meâlde şu açıklamalara yer verilmektedir:

- “Yetimlerin (ve sahipsiz kimselerin ve yönetiminize verilen toplum kesimlerinin hakkı olan) mal (ve maaşları tam) verin...”

²⁹ Aydar, *Kur’an-ı Kerim’in Tercümesi Meselesi*, 307.

³⁰ Ali Eroğlu, “Tercüme Problemleri ve Meâller”, *Kur’an Meâlleri Sempozyumu* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2010), 1/77.

³¹ Makalenin bu bölümünde, Abdullah Akgül tarafından hazırlanan ve Furkan Neşriyat tarafından 2015 yılında “Rabbanî Yaklaşım ve Anlayışımızla Yüce Kur’an’ın Manası ve Mesajı” başlığıyla basılan nüsha üzerinden bir örnek incelemesi yapılmıştır. Söz konusu meâl internet ortamında da yer almaktadır. bk: <http://www.mealikerim.com/> (Erişim 15 Ocak 2020) Bu çalışmada esas alınan nüsha ile internet ortamında yer alan nüshada tespit edilen farklılıklara gerekli görülen yerlerde işaret edilmiştir.

³² bk.: Akgül, *Yüce Kur’an’ın Manası ve Mesajı*, 17-23.

³³ Nitekim, bu meâlin tanıtımının yapıldığı bir yazının yer aldığı bazı internet adreslerinde meâle ilişkin şu ifadeler yer verilmektedir: “...**Sosyal ve siyasi şuur ve sorumlulukları hatırlatan bir meal hazırlanmıştır. “HAKK-BATIL”** kavramının tam tanımı yapıldıktan sonra; günümüzde kimler HAKK’ın; kimler BATIL’ın temsilcisidir? Açık adres verilmiş; Siyonizm’in ve onun şeytanî masonik uzantılarının ve yapılanmalarının adları zikredilmekten çekinilmemiştir. Kur’an yaşayan canlı bir Kitap’tır. Her devirde gerekli ve geçerlidir. Sadece geçmiş dönemleri anlatan bir tarih kitabı değildir. İşte bu mealde Firavun’ların, Nemrud’ların ve Karun’ların bugünkü versiyonları deşifre edilmiştir. Ve bu sebepten de aynı zamanda **sosyal ve siyasi mealdir.**” bk.: <http://www.millicozum.com/mc/agustos-2018/abdullah-akgulun-hazirladigi-ahmet-akgul-hocamizin-vorumladigi-meal-i-kerimin-fazileti-ve-farki> (Erişim 15 Ocak 2020); <http://www.necmettinbakan.net/haberler/abdullah-akgul-un-hazirladigi-ahmet-akgul-hocamizin-vorumladigi-meal-i-kerim-in-fazileti-ve-farki.html> (Erişim 15 Ocak 2020)

Buna mukabil, ayetin nüzül sebebiyle ilgili rivayetlere bakıldığında, ayetin bir yetime malının verilmemesi şeklinde müşahhas bir olay üzerine nazil olduğu görülmektedir.³⁴ Buradan hareketle ayete, “yönetilen toplum kesimlerine maaşlarının tam olarak verilmesi” şeklinde bir anlam yüklemek ayetin lafzı ve bağlamıyla doğrudan alakalı değildir. Bu mananın herhangi bir bağlantı kurmadan doğrudan parantez içi açıklama şeklinde verilmesi, okuyucunun ayetin kastettiği mananın bu olduğunu düşünmesine yol açacaktır.

Yine, Mürselât sûresinin ilk ayetlerinde “gönderilenler, savuranlar ve yayanlar” olarak ifade edilenlerin “rüzgar, bulut veya melekler” olduğu şeklindeki yaygın kanaate rağmen,³⁵ 1. ayette yer alan (وَالْمُرْسَلَاتُ عُرْفًا) ifadesi “Birbiri ardınca ve iyilik amacıyla (örfen; zamanın şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun olarak) gönderilenlere (uyarıcılara, Hakka çağırıcılara) yemin olsun ki;” şeklinde; 2. ayette yer alan (فَالْعَاصِفَاتُ عَصْفًا) ifadesi “Derken (sert ve çetin rüzgârlar gibi, her hayırlı hizmete koşturup, şeytani odakları ve münafıkları) kökünden koparıp savuranlara...” şeklinde; 3. ayette yer alan (وَالنَّاشِرَاتُ تَشِيرًا) ifadesi ise “Ardından (hakikat prensiplerini ve huzur projelerini, neşriyat yoluyla) korkmadan ve yılmadan yaydıkça yayanlara,” şeklinde açıklanmıştır.

Zekâtın verileceği yerleri açıklayan Tevbe sûresi 60. ayetle ilgili verilen parantez içi açıklamalarda “devlet vergisi harcamaları ve örtülü ödenek” gibi bağlantılara girilmesi de bu konuda bir başka örnektir:

- “Sadakalar (zekât; devlet vergisi harcamaları), -Allah’tan bir farz olarak- yalnızca fakirler, düşkünler, (amme hizmeti) işinde görevli kimseler, kalpleri ısındırılmak istenenler (örtülü ödenek) köleler (hapisten ve esaretten kurtulmak isteyenler), borcunu ödeyemeyenler, Allah yolunda (cihad edenler, savunma giderleri) ve yolculukta (muhtaç düşmüşler) içindir. Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.”

Burûc sûresinde anlatılan Ashâb-ı Uhdûd’un ateş hendeğinden hareketle bu ayetlerin “dünyayı ateşe verecek nükleer yığınaklara işaret ettiğinin” belirtilmesi, Târik sûresi 3. ayette yer alan “delip geçen yıldız” ifadesinin “Hz. Peygamber’in izninde gerçekleşecek olan Mehdiyât önderliğine işaret edebileceğine” yer verilmesi, “insanların yıldızlarla yönlerini bulduklarını” ifade eden Nahl sûresi 16. ayetin “Hz. Peygamber ve Mehdiyât rehberliğine işaret ettiğinin” belirtilmesi bu konudaki başka örneklerdir.

³⁴ bk.: Abdulfettah el- Kâdi, *Esbâb-ı Nüzûl*, çev. Salih Akdemir (Ankara: Fecr Yayınevi, 3. Basım, 1996), 111.

³⁵ bk.: Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Ziyâd b. Abdillâh el-Ferrâ, *Meâni'l-Kur'ân*, thk. Ahmed Yusuf en-Necati vd. (Mısır: Dâru'l-Mısriyye li't-Te'lif ve't-Terceme, ts.), 3/221-222; Ebû Ubeyde Ma'mer b. el-Müsennâ, *Mecâzü'l-Kur'ân*, thk. Mehmet Fuat Sezgin (Kahire: Mektebetü'l-Hâncî, 1381), 2/281; Ebû Muhammed Abdullah b. Müslim b. Kuteybe ed-Dineverî, *Garibu'l-Kur'ân*, thk. Saïd el-Lahâm (b.y.: ts.), 1/431.

Söz konusu meâl çalışmasında parti, iktidar, siyaset, seçme, devlet, hükümet gibi siyasi çağrışım yapan kavramların da zaman zaman kullanıldığı görülmektedir. Örnek vermek gerekirse;

- el-Mâide 5/56: “Her kim Allah’ı, O’nun Resulü’nü ve *(Kur’an’a uyan ve İslâm’i uygulayan)* mü’minleri veli edinir *(onları sever ve seçerse)* muhakkak biliniz ki galip gelecek olanlar, yalnız Allah’ın partisidir. *(Hakk’ın takipçileri ve tarafgirleridir.)*”³⁶

Her ne kadar ayet meninde geçen (حزب الله) terkininde yer alan “hizb” kelimesi siyasi anlamda parti manasını ifade etse de³⁷ günlük siyasette kullanılan bu kavramın aynı manayı çağrıştıracak şekilde “Allah’ın partisi” şeklinde kullanımının ne derece isabetli olduğu, üzerinde düşünülmesi gereken bir husustur. Kaldı ki, Kur’an’da yer alan kelime, terkip ve kavramların, Kur’an bütünlüğü içerisinde anlaşılması gerektiği ve Kur’an’ın nazil olduğu ortamda ne anlam ifade ettiği gibi hususların da Kur’an meâlinde dikkate alınması gerektiği bir gerçektir.

- el-Ahzâb 33/67: “Ve diyecekler ki: “Ey Rabbimiz! “Sadat”ımıza *(Bazı Tarikat ve maneviyat rehberlerimize ve hoca efendilerimize)* ve “Küberâ”mıza *(Devlet, siyaset ve servet büyüklerimize aldanıp)* itaat ettik. *(Bu iki sınıfın vaazlarına ve vaatlerine inanıp peşlerinden gittik. Onlar ise bizim iyi niyetimizi ve teslimiyetimizi istismar edip, bizleri kâfir ve zalim sistemlere peşkeş çektiler.)* Böylece onlar bizi Hakk yoldan saptırmışlardı.”

- el-Ahzâb 33/68: Ey Rabbimiz! Şimdi onlara *(Talebelerini ve tabilerini mason ve münafık partilere peşkeş çeken hoca efendilere ve dünyası için davasından dönen siyasetçilere, dünyamızı ve ahiretimizi mahveden bu din ve devlet büyüklerimize bize vereceğin)* azaptan iki katını ver ve onları büyük bir lanetle kahret” *(deyip kurtulmaya çalışacaklardır.)*”

Görüldüğü üzere bu ayetlerde ifade edilen ve toplumdaki önderleri ifade eden “sâdet” ve “küberâ” kelimelerinden hareketle “tarikat ve maneviyat rehberleri, hoca efendiler; devlet, siyaset, parti ve servet büyükleri” gibi bağlantılara girilmektedir. Bir başka örnek olarak şu âyet meâli zikredilebilir.

- el-Hucurât 49/7: “Ve bilin ki Allah’ın Resulü *(Sünneti, hayat sistemi ve Nebevi prensipleriyle her zaman)* içinizdedir. Eğer o, birçok işlerde sizin *(keyfinize ve nefsi beklentilerinize)* uysaydı, elbette sıkıntıya düşerdiniz. Ancak Allah size imanını sevdirdi, onu kalplerinizde süsleyip-çekici kılıverdi ve size inkârı, fıskı ve

³⁶ Hizb kelimesinin parti şeklinde açıklanması ile ilgili ayrıca bk.: el-Mü’minün, 23/53.

³⁷ Parti: Ortak düşünce ve görüşteki kişilerin oluşturdukları siyasal topluluk, fırka; insan topluluğu. bk.: TDK Güncel Türkçe Sözlük: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim 13 Eylül 2019)

isyani (*Hakk davadan kopmayı*) çirkin gösterdi. İşte onlar, (*imani ve İslam'ı seven, inkârı ve isyanı çirkin gören Müslümanlar*) Hakk yolu bulmuş (*irşad olmuş*) kimselerdir.”

Ayet meâlinin hemen peşinden şu açıklamaya yer verilmektedir:

“(Not: “Hakk dava”: İslami hükümler ve insani hedeflerle kurulan, Kur'an'a ve Sünnet'e dayalı bilimsel ve evrensel bir Adil Düzeni amaçlayan; inkârcılardan münafık din istismarcılarına, sağıcılardan solculara, dış odaklardan işbirlikçi iktidarlara (kendi aralarında çıkar çekişmesi ve taassup hasetleşmesi yaşansa da) hepsince ortaklaşa “en ciddi tehdit ve tehlike” sayılan ve aleyhinde resmiyete dökülmemiş fiili bir ittifak kurulan ve şeytan şürekasınca asla sahip çıkılmayan ve destek olunmayan hatta dağıtılmaya-kapatılmaya çalışılan hareket ve şahsiyet hangisi ise, işte her asırda Hakk Davayı O temsil etmektedir.)”

Hak dava ile ilgili olarak yapılan bu açıklamada “dağıtılmaya-kapatılmaya çalışılan hareket, Adil Düzen, sağcı-solcu” gibi siyasi ifade ve söylemlere yer verildiği görülmektedir. Özellikle “Adil Düzen” söyleminin siyasetteki karşılığı ve yaptığı çağrışım dikkate alındığında bir Kur'an meâlinde doğrudan günlük siyasete ilişkin bu tür söylemlere yer verilmesinin ne denli isabetli olduğunun sorgulanması gerekmektedir.

İlgili meâl çalışmasında özellikle “Adil Düzen” söylemine sık sık yer verildiği görülmektedir. Bunun başka bir örneğini A'râf sûresi 56. ayetin açıklamasında görmekteyiz:

- “Düzene konulması (*ıslah*)ndan sonra yeryüzünde (*ülkenizde*) bozgunculuk (*fesad*) çıkarmayın (*Adil bir düzeni bırakıp batıl sistemlerin peşine takılmayın*); O'na korkarak ve umut taşıyarak dua edin. Doğrusu Allah'ın rahmeti iyilik yapanlara pek yakındır.”

Yine Nûr sûresi 48. ayetin açıklaması şu şekildedir:

- “Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Resulüne (*onların öğretilerine uygun Adil bir Düzen'e*) çağrıldıkları zaman, onlardan bir grup yüz çevirir.”

Benzer şekilde, yetimi itip kakan, yoksulu doyurmayanların eleştirildiği Mâûn sûresinin ilgili ayetlerinin meâli verilirken “bunları koruyup kollayacak imkânı ve adil bir iktidarı oluşturmak” şeklinde açıklamalara yer verilmektedir.

Alışverişte hile yapanların ve Medine'deki ticari hayatta uygulanan eksik ölçü tartının yanlışlığını ifade etmek üzere nazil olduğu rivayet edilen³⁸ Mutaffifin sûresinin başında yer alan hileli ölçüp tartma ile ilgili ayetler bağlamında şu açıklamalar yer almaktadır:

³⁸ bk.: Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerir et-Taberî, *Câmi'u'l-beyân an tevîli ayi'l-Kurân*, thk. Ahmed Muhammed Şakir (b.y.: Müessesetü'r-Risâle, 1420/2000), 24/277; Ebû'l-Kâsım Mahmûd b. Ömer ez-Zemahşerî, *el-Keşşâf an*

1. “Ölçüde ve tartıda hile ve haksızlık yapanların *(ve ülkede sistem kurarken Kur’ani prensipleri esas almayanların)* vay haline! *(Nasıl da gerçeği çarpıtıp sapıtlarlar?)*”

2. “Ki onlar, insanlardan ölçüp *(haklarını)* aldıkları zaman, tam olarak alırlar.”

3. “Fakat onlara *(verilmek için)* kendileri bir şey ölçüp tartarken eksiltme yaparlar. *(Bunun gibi devlet olarak insanlardan vergilerini fazlasıyla alırlar, ama onların maaşlarını ve topluma gerekli harcamaları kısırlar, şahsi hesaplarına ve yandaşlarına aktarırlar.)*”

Yine, Nûr sûresi 37. ayette “ticaret ve alışverişin müminleri Allah’ı zikretmekten, namazdan ve zekâtan alıkoymadığı” ifade edilirken parantez içi açıklamada “siyaset” de bunlara dâhil edilmektedir.

Yahudilerin Hz. Peygamber’e hakaret ve küfür amacıyla “râ’inâ” (زاعنًا) demeleri üzerine mü’minlere bu kelime yerine unzurnâ” (أَنْظُرْنَا) demelerini emreden³⁹ Bakara sûresi 104. ayetten hareketle doğrudan, yöneticiler, despot idareye karşı çıkmak ve etkin bir şekilde siyasete girmek gibi bağlantılara yer verildiği dikkat çekmektedir:

- “Ey iman edenler, *(yöneticilerinize)*: “Raina-Bizi güt” demeyin; “Unzurna-Bizi gözet” deyin ve *(Hakk ve adalet ettikçe onları)* dinleyin. Kâfirler ve nankörler için acı bir azap vardır. *(Müslüman topluma koyun gibi güdülmek ve despot bir idareye boyun eğmek değil, etkin bir şekilde siyasete girmek, yönetimi takip ve tenkit etmek, ama şuurlu bir sorumluluk yüklenip Hakta ve hayırda itaat etmek düşmektedir.)*”

Benzer şekilde, özellikle ehl-i kitapla ilgili ayetlerde görüldüğü üzere, “Siyonizm, Emperyalizm, Deccalizm, Siyonist, Siyonist Yahudiler, Haçlı, Haçlı Avrupa Birliği, Yahudi Lobisi, Terörist İsrail, zalimlere uşaklık yapmak, Batıyı taklit etmek” gibi ifadelerin kullanılması da meâlde belli bir ideolojinin etkisi olduğu izlenimini vermektedir. Örnek olarak şu ayetler zikredilebilir:

- en-Nisâ 4/45: “*(Halbuki)* Allah sizin *(gerçek dostlarınızı ve)* düşmanlarınızı daha iyi bilendir *(ve bunun için Siyonist Yahudilerin ve Hristiyan emperyalistlerin güdümüne girmenizi yasak etmiştir)*; Bir veli olarak *(güvenip sığınılacak bir merci bakımından)* Allah yeterlidir. Tam bir yardımcı ve zafere ulaştırıcı olarak da Allah kâfidir.”

hakâiki gavâmidî't-tenzîl (Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1407), 4/718; Ebû'l-Fazl Celâlüddin es-Suyûtî, *Lübâbü'n-nükûl fî esbâbi'n-nüzûl* (Tefsiru'l-Celâleyn ile birlikte) (Dimaşk/Beyrut: Dâru İbn Kesîr, 9. Basım, 1419/1998), 491; Abdulfettâf el- Kâdî, *Esbâb-ı Nüzûl*, 429.

³⁹ bk.: Taberî, *Câmiu'l-beyân*, 2/461; Zemahşerî, *el-Keşşâf*, 1/174; Abdulfettâf el- Kâdî, *Esbâb-ı Nüzûl*, 33-34.

• en-Nisâ 4/51: “Kendilerine kitaptan bir pay verilenleri (ama bu bilgi ve becerilerini nefsi hevesler ve dünyevi hedefler için istismar edenleri ve halk arasında alim ve fazıl bilinen münafık tipleri) görmez misin? Onlar Tağut’a (Şeytani rejimlere ve zalim güçlere) ve Cipt’e (Siyonist ve Haçlı liderlere) inanıp (peşlerine takılıyorlar) ve (Saldırgan) kâfirler için: “Bunlar (hak hakim olsun diye fitne çıkaran) mü’minlerden daha doğru bir yoldadır” diyorlar. (Oysa kendileri fasık ve münafık kişilerdir.)”

• el-İsrâ 17/17: “Biz, Nuh’tan sonra nice kuşakları (inkâr ve isyanları nedeniyle) yıkıma uğrattık. Kullarının günahlarından haberdar olucu (ve her yaptıklarını), görücü (ve intikam alıcı) olarak Rabbin kâfidir. (Öyle ise Siyonist İsrail’in ve zalim Yahudi Lobilerinin yaptıklarını yanlarına mı bırakacağız?!)”

• el-Ahzâb 33/66: “(Dünyada Siyonist Yahudiler gibi ğadaba uğramış ve emperyalist Hristiyanlar gibi sapıtmuş zihniyet ve şahsiyetlere ve işbirlikçilerine uyarak ve İslam’ın özünden ve Kur’an’ın izinden uzaklaşarak küfre ve kötülüğe bulaşanların cehennemde) Yüzlerinin (ve tüm bedenlerinin) ateşte çevrildiği gün: “Eyvahlar-yazıklar olsun bize! Keşke Allah’a itaat etseydik. Ve Resulün peşine gitseydik” diyerek (pişmanlık duyacaklardır).”

• el-Kamer 54/33-34: “Lut kavmi de (yapılan) uyarıları yalanlamıştı. Biz de onların üzerine taş yağdıran bir kasırga yollamıştık. Sadece Lut ailesini (bu azaptan ayrı tutmuş;) onları seher vakti kurtarmıştık. (Bugünkü terörist İsrail’in işgal ettiği topraklarda yaşayan, gemicilik ve inşaatlarda kullanılan asfalt, (kara sakız ve katran) madeni ile zengin olup şımaran. Böylece eşcinsellik sapkınlığına bulaşan Lut kavmi, volkan patlamasıyla oluşan lav parçalarının başlarına yağdırılması, korkunç bir depremle yurtlarının alt üst olması ve şiddetli kasırgalarla savrulmaları sonucu yerin dibine batırılmışlardı.)”

• el-Müddessir 74/43: “(Onlar ise) “Biz (doğru dürüst) namaz kılanlardan (ve okuduğumuz Fatiha’da Rabbimize verdiğimiz sözlerde duranlardan) değildik” (Örneğin; beş vakit namazda okuduğumuz Fatiha’da 40 sefer “Ya Rabbi, gadabına uğramış Siyonist Yahudi merkezlerin ve dalalete kaymış Haçlı Avrupa Birliği’nin ve bunların işbirlikçi takipçilerinin peşine gitmeyeceğiz” dediğimiz halde, namazın dışında tam tersine hareket eder, Batıllara imrenir, batıl zihniyetleri desteklerdik.)”⁴⁰

⁴⁰ Benzer örnekler için bk.: el-Bakara 2/93, 120; Âl-i İmrân 3/55; en-Nisâ 4/88; Fussilet 41/48 vd.

Ayetlerin bağlamından uzak bir şekilde günlük siyasi olaylarla ilişkilendirilmesinin çarpıcı örneklerinden biri de Âdiyât sûresinin baş tarafında anlatılan sahnelerin 11 Eylül saldırılarıyla irtibatlandırılmasıdır:

- el-Âdiyât 100/1: “Andolsun gürültülü sesler çıkararak koşanlara! *(ve hızla ileri doğru fırlayanlara.)*”
- el-Âdiyât 100/2: “*(Ve madeni bir araçla taş ve tuğla (beton) cinsinden bir yapıya çarparak) ateş çıkaranlara!*”
- el-Âdiyât 100/3: “Sabah saatlerinde *(düşman mevzilerine)* akın-baskın yapanlara!”
- el-Âdiyât 100/4: “Derken *(hücumlarıyla, yangınlarıyla ortalığı)* tozu dumana katanlara!. *(Gri toz bulutuyla, siyah yağlı duman oluşturup insanları şaşkınlığa sokanlara.)*”
- el-Âdiyât 100/5: “Ve *(böylece zalim)* topluluğun tam ortasına *(ekonomik ve askeri karargâhlarına)* dalanlara!”
- el-Âdiyât 100/6: “Ki gerçekten insan Rabbine karşı nankörlük yapmaktadır. *(Not: Âdiyât Sûresinin bu ilk beş ayeti, mucizevi bir şekilde, Amerika’daki ikiz kulelere yönelik 11 Eylül saldırılarını hatırlatmaktadır. Etkisi ve paniği halâ devam eden bu korkunç hadisenin, kullanılan araç gereçleriyle, yapılış şekliyle, meydana geliş vakti-saatiyle, hangi önemli stratejik merkezlere yönelmesiyle, sebebiyet verdiği dehşetli toz bulutları ve yağlı duman neticeleriyle ve üstelik aynen sırası ile 1400 yıl önceden işaret edilmesi üzerinde dikkatle ve ibretle durulmalıdır.)*”

Bu konudaki dikkat çeken örneklerden biri de İsrailoğullarının tarihi süreç içerisinde mal, evlat ve sayı itibarıyla desteklenmesini ifade eden İsrâ sûresi 6. ayetin “karşılıksız dolar, siyonist sömürü saltanatı, BM ve NATO” gibi bağlantılarla açıklanmasıdır:

- “Sonra onlara karşı size tekrar “güç ve kuvvet sağladık-sağlayacağız”, size mallar ve çocuklarla destek çıktık-çıkacağız, *(karşılıksız dolar ve masonik organizasyonlarla Siyonist sömürü saltanatını kuracaksınız)* ve topluluk olarak sizi sayıca çok kıldık-kılacağız. *(BM ve NATO’yu güdümünüze alıp söz sahibi olacaksınız).*”

Bu bağlamda şu örneklerde dikkat çekmektedir:

- el-Mülk 67/20: “*(İşte bu yegâne kuvvet ve kudret sahibi olan) Rahman’a karşı (ve O’na rağmen) size yardım edeceğine (inandığınız) kimmiş? Yoksa (süper güç sandığınız) şu sizin ordunuz mu (ABD ve NATO’nuz mu)? (Bütün kafirler, Siyonist ve emperyalist zalim güçler ve Allah’tan ziyade Amerika’dan çekinen ve*

güvenen gafiller!) sadece boş bir gurur ve aldanış içinde bulunmaktadır.”

- el-Mülk 67/21: “Eğer O (Allah) rızkını (size ikram ve ihsanı olan her türlü nimet ve faziletini) tutup kesecek olsa; size rızkınızı (maddi ve manevi ihtiyacınızı) kim verebilecek ve karşılayacaktır? Hayır, onlar (nankör inkârcılar ve münafıklar, Hakka karşı) derin bir gaflet ve nefret içinde, inatla ve azgınlıkla direnip bocalamaktadır.”

- el-Mülk 67/22: “O halde, (ABD ve AB gibi zalim güçlerden ve hain işbirlikçilerden korkarak veya menfaat umarak; bunlara yararlanmak için) yüzüstü kapanarak sürünen (uşak ruhlu kimseler mi) daha doğru ve onurlu sonuca (hidayete) ulaşır, yoksa sıratı müstakim üzerinde (İslam ve Kur’an çizgisinde ve insanlığın hizmetinde) dümdüz ve başı dik yürüyen mi? (Allah’ın rızasına ve başarıya kavuşacaktır.) (Elbette, haklı ve hayırlı yolda ve onurla yürüyen; halkın ve mazlumların çıkarlarını gözeten ve sadece Allah’a güvenen kimseler mutlu sona varacaktır; tarihen de, tabiaten de, dinen de, vicdanen de bu hep böyle olacaktır.)”

- Yâsîn 36/75: “Ne var ki Onların (o sahte ilahların) kendilerine (gerçek anlamda) yardım etmeye güçleri yetmez; oysa kendileri onlar için hazır bulundurulmuş askerlerdir. (Olur ki, yardım görürler (makam ve menfaate erişirler) umuduyla, Allah’tan başka ilahlar edinenler; zalim ve kâfir merkezlerin ve NATO gibi şeytani güçlerin güdümüne girmişlerdir.)”

- el-Kamer 54/44: “Yoksa onlar: “Biz, ‘birbiriyle yardımlaşıp öcünü alan’ (ve mutlaka başarılı olan) ‘Güçlendirilmiş bir Cemiyetiz’ (Birleşmiş Milletleriz)” (diye mi güvenip böbürlenmektedir)?”

Karz-1 Hasen sahiplerinin mükafatının kat kat verileceğini ifade eden Hadîd sûresi 11. ayetten hareketle, fazla paranın devlet bankasına yatırılmasının teşvik edildiği sonucuna varılması da bu konudaki bir başka örnektir:

- el-Hadîd 57/11: “Kim Allah’a güzel bir borç verecek olan olursa, artık Allah, bunu onun için kat kat arttırıp ödeyecektir. Onun için ‘kerim (üstün ve onurlu) bir ecir’ de verilecektir. (Bu ayet başka ihtiyaç sahiplerine faizsiz kredi olarak verilsin, kendisi de yatırdığı miktar ve zaman kadar kredi kullanma hakkı elde etsin diye, fazla parasını Devlet Bankasına yatırmaya teşviktir.)”⁴¹

⁴¹ Meâlin internet sitesinde yer alan nüshasında, meâlin sonunda yer alan açıklama kısmı “...fazla parasını Karz-1 Hasen cinsinden Adil Düzen’deki Devlet Bankasına yatırmaya teşviktir.” şeklinde bitmektedir. bk. <http://www.mealikerim.com/57/hadid> (Erişim 15 Ocak 2020)

Bütün bu örneklerde görüldüğü üzere, ayetlere ilişkin yapılan parantez içi açıklamalar, ilgili ayetlerden bu şekilde bir çıkarım yapılabileceği şeklinde değil, doğrudan âyetlerde kastedilenin bu açıklamalar olduğunu hissettirecek şekilde verilmektedir. Oysa ki, ayetlerde yer alan kelime ve ifadelerin, müphemâtın açıklanması vb. amaçlarla meâllerde parantez kullanma ihtiyacı duyulmaktadır. Söz konusu meâl çalışmasından aktarılan bu örneklerde ise ayetlerle doğrudan alakası olmayan subjektif yorumlar ayetlerin anlamı gibi sunulmaktadır.

Çalışmaya konu edilen meâl çalışmasında bazı ayetlerle ilgili olarak yapılan parantez içi izahlarda yer verilen bilimsel açıklamalarda da benzer örneklerle karşılaşmaktadır. Aynı şekilde bu örneklerde de dikkat çeken husus, yapılan parantez içi açıklamaların ilgili ayetlerden hareketle anlaşılabilir muhtemel yorumlar olarak verilmekten öte, doğrudan o ayetin ifade ettiği gerçek anlam gibi verilmesidir. Bu durumda, meâli okuyan kişinin zihninde sanki o ayet doğrudan bu bilimsel olayları anlatıyor şeklinde bir mefhum oluşacaktır. Bu konuda örnek olarak şu ayetler zikredilebilir:

- Sebe' 34/12: "Süleyman için de, sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü bir ay (*mesafe*) olan rüzgâra (*boyun eğdirdik, saatte 800 km. hızla yol alan, kendisini ve askerlerini taşıyan bir hava aracı teknolojisini ona verdik*); erimiş bakır madenini ona sel gibi akıtıp "katran ve maden kaynaklarından istediği gibi istifade ettirdik". Onun eli altında Rabbinin izniyle iş gören bir kısım cinnler vardı. Onlardan kim bizim emrimizden çıkıp-sapacak olsa, ona çılgın ateşin azabından tattırırız."

- el-İnsân 76/28: "(Oysa) Onları Biz yarattık ve (*mafsallarını ve iskelet*) bağlarını sınıksız bağlayıp (*hareket kabiliyetini kolaylaştırdık*). Dilediğimiz zaman da onları benzerleriyle değiştiririz. (*Böylece insan vücudundaki organları ameliyatla düzeltmeye ve organ nakline müsait kıldık.*)"

Bu açıklamalara karşın, emen hemen bütün tefsir kaynaklarında ifade edildiği üzere, ayette zikredilen değiştirme insanların helak edilip yerine başkalarının getirilmesidir.⁴² Böylece Yüce Allah'ın kudretine işret edilmektedir.

- en-Neml 27/16: "Süleyman Davud'a mirasçı oldu ve dedi ki: "Ey insanlar, bize kuşların konuşma-dili (*mantıkut-tayr = sinyallerle haberleşme*) öğretildi ve bize her şeyden (*bol bir nimet*) verildi. Gerçekten bu, apaçık bir üstünlüktür (*ve Allah'ın faziletidir.*)"

Bunun benzer bir örneği A'râf sûresi 1. ayette yer alan Mukattaa harfleriyle ilgili yapılan açıklamada görülmektedir:

⁴² bk.: Taberî, *Câmiu'l-beyân*, 24/118-119; Zemahşerî, *el-Keşşâf*, 4/675.

- el-A'râf 7/1: "Elif, Lam, Mim, Sad. (Bu kelimeler, Allah'la Resulü arasında, pek kutlu hikmet ve haberlerin şifrelerini ve büyük İslam medeniyeti ve Mehdiyet devrimindeki üstün teknolojilerin formüllerini içermiş olabilir.)"

Oysa ki, bilimsel olarak ispatlanmamış, sonuçları kesin olarak ortaya konmamış, henüz bilimsel bir kanun haline gelmemiş olan ilmî konulara yer verip, ayetleri buna göre izah etmek doğru olmadığı gibi⁴³ bu yaklaşımın pek çok sakıncaları beraberinde getireceği de muhakkaktır.

4. İdeolojik Yaklaşımın Sonucu Olarak Üslup

Kur'an-ı Kerim'in lafzı gibi manası da ilâhîdir. Buna göre, lafızdan anlaşılan mana lafza uygun olmalıdır. Dolayısıyla, meâl olarak yazılan bir ifadenin murad-ı ilahiye uygun olması gerekir. Bu durumda, meâl olarak seçilen kelime ve ifadelerin, Yüce Allah'ın ayetin lafzından murat ettiği mana olduğu düşüncesiyle hareket edilmesi esas olmalıdır. Bu düşünce, meâl yazarının keyfiligini de önleyecektir.

Bu çalışmaya konu olan meâlde bir takım argo ve hakaret mahiyetinde açıklamalara da yer verildiği görülmektedir. İlgili meâli okuyan birisi bu ifadelerden hareketle Yüce Allah'ın bu şekilde bir üslup kullandığı vehmine kapılabilecektir. O halde, ilâhî bir kelim olan Kur'an'ın manalarını başka bir dile aktarırken de onun Allah kelamı olduğu hakikatine ters düşen bir üsluptan kaçınılması gerekecektir. İlgili meâl çalışmasında bu tür bir üsluba yer verilmesi, meâlin genelinde hâkim olan ideolojik yaklaşımın bir yansıması olduğu düşüncesini öne çıkarmaktadır.

Bu konuda şu ayet meâlleri örnek olarak zikredilebilir:

- el-Enfâl 8/22: "(Zira) Allah katında yerde debelenip dolaşan canlıların en şerlisi (ve şerefsizi) aklını kullanmayan, (gerçeklere kulak tıkayan ve Hak'kı konuşmayan) sağır ve dilsizler (gibi davranan kimseler)dir."
- el-Felak 113/4: "Düğümlere tükürüp üfürenlerin (büyücülük yapan ve sözleşmelerini bozan kancık ve kaypak tiplerin) şerrinden (hain ve hileli düzenlerinden.)"
- el-Mâide 5/23: "(Bunun üzerine) Bu korkaklar (ve kolaycı kaypaklar) arasında bulunup da, Allah'ın kendilerine nimet (fazilet ve gayret) verdiği iki kişi, (İsrail oğullarına dönüp şunları) söylemişti: "(korkaklığa ve kahpelik yapmaya yönelmeyiniz, gevşeklik göstermeyiniz. Kutsal vatanınızı işgal eden zalim ve zorba topluluğun) üzerine kapıdan (cepheden ve cesaretle hücum edip) giriniz. Böyle (bir gayret ve hareketle) girerseniz, şüphesiz siz

⁴³ Aydar, *Kur'an-ı Kerim'in Tercümesi Meselesi*, 285.

galip geleceksiniz. Eğer *(sahte değil samimi)* mü'minlerseniz, sadece Allah'a tevekkül ediniz *(şeytani kuşku ve kuruntularınızın peşinden gitmeyiniz!)*"

Sonuç

Evrensel bir kitap olan Kur'an'ın, her zaman ve zemine hitap edecek şekilde anlaşılması ve yorumlanması önemlidir. Bununla birlikte bu hakikat, Kur'an ayetlerini istenilen şekilde yoruma tabi tutma şeklinde bir keyfiliğe imkân vermez. Anlamın ve yorumun tabi olduğu bir takım kurallar vardır ki, ilahi bir kitabın anlaşılması ve yorumlanmasında bu kurallara evveliyetle riayet edilmesi gerekmektedir.

Nitekim, tefsir tarihine bakıldığında tefsirin bir usûlü ve birtakım kuralları olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Kur'an'ı tercüme edenlerin de bu usûl ve kurallara uymaları gerekirken, zaman zaman keyfi yorumların yapıldığı da bir gerçektir. Bu bağlamda, Kur'an'ı yorumlayan kişi her türlü yorumu yapabilecek ölçüde özgür değildir. Dolayısıyla Kur'an'ı yorumlarken en başta Kur'an metnini ve bağlamını dikkate almak durumundadır.

Bu makaleye konu olan meâl çalışmasında subjektif değerlendirmelerin yoğun olarak yer aldığı, belli bir ideolojinin etkisinde kaldığı görülmektedir. Çalışmanın giriş kısmında yer verilen Adil Düzen, AB, Batı, Meclis, AKP, CHP gibi ifadeler yanında, ayetlere ilişkin yapılan parantez içi açıklamalarda da bu husus açıkça görülmektedir. Kur'an ayetlerinin ifade ettiği asli manaları okuyucuya aktarmayı hedeflemesi gereken meâlde günlük siyasete ilişkin bu tür değerlendirmelerin yer almasının doğru olmayacağı ifade edilebilir.

Çalışmada incelenen türden bir meâl çalışmasının, Kur'an'ı meâller üzerinden anlamaya çalışan toplumumuz nezdinde oluşturacağı tasavvurlar da son derece önemlidir. Çalışma boyunca örneklerine yer verildiği üzere, muhtevasında güncel siyasetle doğrudan bağlantılı açıklama ve atıfların yer aldığı bir meâl, okuyucunun zihninde farklı bir Kur'an algısına yol açabilecektir. Öyle ki, değişken olan günlük siyasi tutum ve söylemlerin, Kur'an ayetlerinin asıl anlam ve hedefi gibi sunulmasının, övülen veya yerilen bu ideolojilerin ileride değişmesine bağlı olarak insanların Kur'an ve din algısının da olumsuz etkilenmesine neden olabileceği unutulmamalıdır. Bütün bunların, okuyucunun güvenilir meâl ve tefsir çalışmalarına olan itimadını sarsma ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır.

Netice itibarıyla, bir mütercim Kur'an'ı tercüme ederken şahsi görüş ve düşüncelerini bir kenara bırakmalı, çalışmada da ifade edildiği şekilde âyetlerin manalarını siyak-sibakına, ilgili rivayetlere ve tefsir kaynaklarında belirtilen kurallara uygun bir şekilde keşfedip aktarma gayreti içerisinde olmalıdır. Bu şekilde hareket edildiği takdirde, doğru manalara ulaşma imkânı artacak, hata ihtimali ise azalacaktır.

Kaynaklar

- Aydar, Hidayet. *Kur'an-ı Kerim'in Tercümesi Meselesi*. İstanbul: Yeni Zamanlar Yayınları, 2. Basım, 2014.
- Cerrahoğlu, İsmail. *Tefsir Usûlü*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 10. Basım, 1995.
- Demirci, Muhsin. *Tefsir Tarihi*, İstanbul: İFAV Yayınları, 6. Basım, 2010.
- Ebû Ubeyde Ma'mer b. el-Müsennâ. *Mecâzü'l-Kur'ân*. thk. Mehmet Fuat Sezgin. Kahire: Mektebetü'l-Hâncî, 1381.
- Eroğlu, Ali. "Tercüme Problemleri ve Meâller", *Kur'an Meâlleri Sempozyumu*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2010.
- Ferrâ, Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Ziyâd b. Abdillâh. *Meâni'l-Kur'ân*. thk. Ahmed Yusuf en-Necati vd. Mısır: Dâru'l-Mısıryye li't-Te'lif ve't-Terceme, ts.
- Gürbüz, Faruk. *Tercüme Problemleri ve Mealler*. İstanbul: İnsan Yayınları, 2004.
- Işıcık, Yusuf. "Kur'an Tercemesinde Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Hususlar ve Muhammed Esed Meâline Genel Bir Bakış". *Kur'an Meâlleri Sempozyumu*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Basım, 2010.
- Kâdî, Abdulfettaf. *Esbâb-ı Nüzûl*. çev. Salih Akdemir. Ankara: Fecr Yayınevi, 3. Basım, 1996.
- Kırca Celal. "Kur'anın Türkçe Çevirilerinde Metodolojik Anla(ma)ma Sorunları". *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2/40 (2014), 9-32.
- Koç, Turan. "Çeviri ve Kur'an'ın Türkçe Çevirileri". 2. *Kur'an Sempozyumu Tebliğler-Müzakeler*. Ankara: Bilgi Vakfı Yayınları, 1996.
- İbn Kuteybe, Ebû Muhammed Abdullah b. Müslim ed-Dîneverî. *Garibu'l-Kur'ân*. thk. Saîd el-Lahâm. y.y., ts.
- İbn Manzûr. *Lisanü'l-Arab*. thk. Abdullah Ali el-Kebir vd. 6 cilt. Kahire: Dâru'l-Meârif, 1119.
- Rabbani Yaklaşım ve Anlayışımızla Yüce Kur'an'ın Manası ve Mesajı*. çev. Abdullah Akgül. İstanbul: Furkan Neşriyat, 2015.
- Suyûtî, Celâluddin. *el-İtkân fi ulûmi'l-Kur'ân*. thk. Merkezü'd-Dirâsâti'l-Kur'aniyye. 6 cilt. Medine: 1426.
- Suyûtî, Celâluddin. *Lübâbü'n-nükûl fi esbâbi'n-nüzûl* (Tefsiru'l-Celâleyn ile birlikte). Dımaşk/Beyrut: Dâru İbn Kesîr, 9. Basım, 1419/1998.
- Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr. *Câmiu'l-beyân an tevîli ayi'l-Kur'ân*. thk. Ahmed Muhammed Şakir. 24 cilt. b.y.: Müessesetü'r-Risâle, 1420/2000.
- TDK, Türk Dil Kurumu. *Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim 21 Ocak 2019. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c45dc759ab107.54048990
- TDK, Türk Dil Kurumu. *Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim 13 Eylül 2019. <https://sozluk.gov.tr/>
- Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi. *Hak Dini Kur'an Dili*. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1935.
- Zehebî, Muhammed Hüseyin. *et-Tefsir ve'l-müfessirûn*. 3 cilt. Kahire: Mektebetü Vehbe, 1396/1976.

Zemahşerî, Ebü'l-Kâsım Mahmûd b. Ömer. *el-Keşşâf an hakâiki gavâmidi't-tenzil*. 4 cilt. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1407.

Zerkeşî, Bedruddin Muhammed b. Abdullah. *el-Burhân fî ulûmi'l-Kur'ân*. thk. Muhammed Ebu'l-Fadl İbrâhîm. 4 cilt. Kahire: Mektebetu Dâru't-Turâs, 3. Basım, 1404/1984.

Zürkânî, Muhammed Abdülazîm. *Menâhilü'l-irfân fî ulûmi'l-Kur'ân*. b.y.: Matbaatü İsâ el-Bâbî el-Halebî, 3. Basım, ts.

Rabbani Yaklaşım ve Anlayışımızla Yüce Kur'an'ın Manası ve Mesajı. Erişim 15 Ocak 2020.
<http://www.mealikerim.com/>

<http://www.millicozum.com/mc/agustos-2018/abdullah-akgulun-hazirladigi-ahmet-akgul-hocamizin-yorumladigi-meal-i-kerimin-fazileti-ve-farki> (Erişim 15 Ocak 2020)

<http://www.necmettinerbakan.net/haberler/abdullah-akgul-un-hazirladigi-ahmet-akgul-hocamizin-yorumladigi-meal-i-kerim-in-fazileti-ve-farki.html> (Erişim 15 Ocak 2020)

Ideological Approach in the Interpretation of the Qur'an: A Case Examination**Abstract**

The Qur'an is a universal book revealed in Arabic. Having said this, it is a need to understand the Qur'an that appeals to all humanity by its interlocutors who speak different languages. As a result of this need, the Qur'an have been translated into different languages for hundreds of years . It is not possible to translate the meanings of the Qur'an completely, which is a divine word, into different languages. Therefore, as much as the translations may be perfect, they will always be missing something from the original. However, this situation did not preclude efforts to understand and explain the Qur'an. On the contrary, the effort to understand, interpret and explain the Qur'an has always existed. With the translation and interpretation of the Qur'an into different languages being a necessity, there is certain rules and methods to follow. As long as these rules are followed, these activities will be suitable for the intended purpose. However, it is a fact that subjectivity exists in translation and interpretation activities of the Qur'an. This reality is manifested from time to time by displaying approaches to the Qur'an within the framework of certain perspectives. Whereas the main objective of translation and interpretation activities should be to determine the meanings meant in the Qur'an. When this goal is overlooked, the meanings set out will now appear as subjective evaluations of the people involved in these activities, rather than the message of the verses. In this case, the person who reads the translation of the Qur'an will also face the mentality of the author of the translation. The way to avoid this is to try to provide the reader with the original meanings expressed by the Qur'anic verses.

In this article, a case study has been made on the copy prepared by Abdullah Akgül and published by Furkan Publications in 2015 with the title "The Meaning and Message of the Supreme Qur'an with Our Rabbani Approach and Understanding". The said translation is also available on the internet. The differences between the copy based on this study and the copy on the internet are pointed out where necessary. The aforementioned translation has been chosen because it contains striking examples in terms of the title of the article. First of all, basic concepts related to the subject were emphasized. In the following parts of the study, it has been questioned whether this approach is correct in terms of the translation of the Qur'an by giving examples from the said translation. In the conclusion part, the opinions and determinations reached as a result of the study are given. Thus, this article aims to provide an idea about the possibilities and limits of the translation of the Qur'an. It has been tried to reveal that different results can be reached in the translations of the Qur'an made independently of a certain method. From this point of view, the determinations about the principles to be followed in an important work such as the translation of the Qur'an are emphasized.

Keywords: *Tafsir • Qur'an • Comment • Translation • Ideology.*